

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”: „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Casa de păstrare”
„Miercurea”, „Casa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”,
„Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Lucea-
fărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”,
„Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silemania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”,
„Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgneaana”.

Prețul de prenumerare:
pe 1 an K 16—, pe 1/2 an K 8—.

DIRECTOR:
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul IV.

Sibiu, 1 Februarie 1902.

Nr. 5.

În presara adunărilor generale.

O mare parte a băncilor noastre și-a convocat deja adunările generale, și în scurt timp se vor întruni acționarii tuturor institutelor rom. de credit, spre a se convinge despre mersul afacerilor și despre rezultatele realizate în decursul anului expirat.

Dar adunările generale nu au exclusiv numai agende de control. Dreptul și datoria lor este nu numai revisuirea și aprobarea gestiunii direcțiunilor conducătoare și distribuirea profitului realizat, ci unul dintre problemele cele mai de frunte ce cad în competența adunărilor generale, trebuie să fie și studiarea și apreențierea experiențelor făcute în trecut, și pe baza acestora: stabilirea principiilor conducătoare pentru viitor. Adunările generale sunt adevărata reprezentanță a totalității acționarilor, în al căror cont material și moral se execută toate afacerile institutului. Este just deci și totodată necesar, ca în această corporațiune reprezentativă să se determine direcțiunea, în care vor avé să lucreze organele executive ale institutului și să se desvoalte întreaga activitate a acestuia.

În această privință adunările generale ale institutelor financiare din țeară, atât românesci cât și străine, pân' acum nu au prea ținut cont de rolul ce îl au atât în sensul legii, cât și după normele firești ale întreprinderilor economice de această natură. De fapt adunările generale ale băncilor din țeară decăduseră la rolul unor simple corporațiuni de înregistrare — prea des spre marea pagubă a întreprinderilor și a singuraticilor acționari.

În timpul mai nou s'au ivit tot mai des voci competente în contra acestui inconvenient, și nu am întrelăsat nici noi la rîndul nostru a arăta neajunsurile acestei anomalii.

Sperăm acum, că în urma atențiunii deosebite ce s'a dat în timpul mai nou, în special la noi, dezvoltării și consolidării institutelor de credit, se va fi deșteptat și în sinul acționarilor acestora un interes mai viu și o pricepere mai aprofundată pentru mersul afacerilor băncilor noastre, și avem credința, că în viitor adunările generale vor puté și vor scî să se apropie mai mult de importanța ce li-se cuvine.

Mai ales în anul acesta acționarii au motive speciale de a da adunărilor generale o atențiune deosebită, deoarece-acum a sosit timpul, ca acțiunea începută la 1898 pentru consolidarea organizațiunii noastre financiare, să-și depună caracterul mai mult academic ce l'a avut pân' acum, și să primească forme reale.

Chiar în numărul de față al revistei noastre dăm un raport despre desbaterea chestiunii reformei băncilor în sinul corpurilor legiuitoare ale țerii, și cele-ce cu această ocaziune au fost enunțate dela locurile competente, în fond nu sunt alta decât o aprobare aproape taxativă a concluserilor conferenței din Septembrie a. tr. și a lucrărilor Delegațiunii Băncilor.

Această împrejurare să ne servească ca indemn nou, pentru a începe fără amênare realizarea acelor garanții și cautele, ce reprezentanții băncilor noastre le au stabilit pentru consolidarea acestora.

Ar fi de dorit deci, ca chestiunile atinse în circularul Delegațiunii ce l'am publicat în numărul ultim, să formeze obiect de desbatere în toate adunările generale ale băncilor noastre, și că și totalitatea acționarilor acestora să dea sancțiunea și întreg concursul lor acelei acțiuni de consolidare, care atinge în primul rënd interesele lor materiale și morale, și prin acestea interesele economice generale ale poporului nostru.

Reforma institutelor de bani.

Chestiunea reformei institutelor de bani din țară continuă a se menține la ordinea zilei și a format nu de mult obiect de discuțiune chiar în sinul *comisiunii financiare a parlamentului*, unde mai mulți membrii și-au expus vederile în această chestiune de cel mai mare interes pentru instituțiunile financiare din țară. Un orator a fost de părerea să se introducă prin intervențiunea Băncii Austro-Ungare, un control comun și reciproc al registrelor dela toate institutele de bani din țară, adecă să se creeze un *control extern*, ca unul ce micșorează mai mult risicul și de altă parte măresce mai mult încrederea în sinul publicului față de institutele de bani. Crearea unui control al statului a fost declarată din partea mai multora ca o reformă inutilă și de prisos. Ideea de a se crea o *instituțiune regnicolară de control, un birou central de control*, din contră, a fost aprobată de mai mulți. Biroul acesta ar trebui să-l organizeze și dirigeze institutele mari de reescompt din capitală; speșele de întreținere le-ar purta parte statul, parte institutele de bani din provincie, cari s'ar supune *voluntar* controlului. În interesul creării unui astfel de birou central de control primul pas ar trebui să-l facă — dăcea unul — Banca Austro-Ungară, declarând că în viitor va întreține legături de reescompt numai cu acele institute de bani din provincie, cari se supun controlului extern plănit.

Ministrul Hegedüs crede că reforma institutelor de bani atârnă de institutele mari din capitală, cari în comună înțelegere vor pute crea o reformă mult mai sănătoasă, decât ar fi o nouă lege.

Mai de importanță sunt enunțațiunile ministrului de finanțe Lukács, care este de părere, că chestiunea trebuie rezolvată cu multă precauțiune și anume *prin înseși institutele de bani interesate și fără nici un amestec din partea statului*. A așteptat ca *cei interesați să ajungă la o înțelegere* și crede că este mai corect, ca guvernul să advertizeze institutele, *ca reescomptul să-l controleze în comun și reciproc înseși institutele de bani din provincie*. *Nisuița aceasta este aplicat a o sprijini și ministrul*.

Vedem deci că reformele propuse din partea conducătorilor institutelor noastre financiare, și cari în parte s'au pus deja în executare, sunt aprobate indirect chiar și de locurile cele mai înalte, ceea-ce ne poate servi, cu drept cuvânt, ca un indemn puternic, de a continua lucrarea de reformă începută în interesul consolidării organizațiunii noastre financiare economice.

O părere cu totul contrară cu părerile ce s'au ivit în comisiunea financiară, are asupra chestiunii reformei institutelor de bani comitatul Udvarhely, care a înaintat guvernului o *adresă*, în care se cere nici mai mult, nici mai puțin, decât *să se creeze o lege, care să pună casșele de păstrare, și în general institutele de bani sub controlul statului*.

Adresa, care a fost trimisă spre sprijinire și celorlalte comitate sêcuiesci, conține următoarele recriminațiuni nedrepte la adresa institutelor de bani:

„Crisa ce s'a ivit în timpul din urmă atât de des între institutele de bani mai mici și între acestea concursul băncii „Szekely egyleti takarékpénztar r. t.“, care privesce de aproape publicul nostru, a îndemnat adunarea generală a comitatului nostru, ținută la 12 Decembre a. tr., a atrage prin o adresă atențiunea înaltului guvern asupra pericolului, ce poartă în sine, cu puține excepțiuni, institutele de bani, *din cauză, că și desvoaltă afacerile în o măsură cu totul necorespunzătoare cu capitalul lor social și cu fondurile de rezervă destinate pentru acoperirea eventualelor perderi*.

Aceasta procedere nerațională este apoi cauza, că atunci când relațiunile financiare devin, fără de veste, nefavorabile, replătirea depozitelor, plasate în afaceri de escompt, aduce în calamități nu numai pe însuși institutul respectiv, ci și pe deponenți și pe publicul, ce cauta credit.

Împregiurarea aceasta se mai agravează și prin teama ce o au de regulă deponenții de abdicarea creditului institutului lor din partea altor institute de bani, ceea-ce are de consecuență, că în primul moment dau asalt asupra institutului în massă, și în modul acesta — deși teama lor a fost nebasată și între alte împregiurări s'ar fi putut replăti succesive capitalurile străine, — închid calea unei desvoltări linistite a lucrurilor și așa institutul angajat preste puterile sale cade. Pericolul mai crește și din motivul acela, că legea comercială nu conține dispozițiuni, cari să interdică, *ca membrii direcțiunii și conducătorii institutelor să fie debitori ai institutului* și așa interesul influințează adeseori în mod dăunos compunerea bilanțului resp. realitatea aceluia. Alt pericol este, că de present bilanțul se controlează din partea autorităților numai cu privire la formă, și întru ocrotirea intereselor publicului deponent nu se iau măsuri pentru supracensurarea bilanțului și a administrațiunii prin specialiști oficiali, spre a veghia ca în bilanț să nu figureze drept active pretensiuni dubioase, cari sunt a se trece asupra contului de profit și perderi, resp. a se acoperi în prima linie din câștig.

Tabloul acesta, schițat în liniamente generale, ni se presintă noue acum și se presintă în tot locul de câte ori ajunge în crisă un institut de bani.

Unica cale pentru prevenirea acestui rău, de cea mai mare importanță din punct de vedere economic și și național, este, după părerea noastră, că înaltul guvern și legislațiunea, prin o lege ce va fi a se crea, să supună casșele de păstrare și preste tot institutele de bani unui astfel de control eficace din partea statului, încât pe viitor extinderea nesănătoasă a afacerilor să fie imposibilă, și din punct de vedere al interesului public bilanțul și administrațiunea să poată fi supracensurate în merit prin experți oficiali“.

Agricultura în 1901.

După o toamnă domoală, în prima jumătate a lunii Ianuarie s'a pus un frig extraordinar, care — cu excepțiunea câtor-va zile — a ținut și în lunile Februarie și Martie. Semănăturile au fost acoperite din destul cu zăpadă, au iernat bine și au eșit în condițiuni bune în primăvară. În Martie, dar mai cu samă în Aprilie, au domnit vânturi uscate, cari au secăt în mod ne mai pomenit umiditatea agrilor, iar pe la finea lunii Aprilie semănăturile în multe locuri au început a se îngălbini. În Maiu s'au pornit ploii, în unele locuri preste măsură, și locurile mai aședate au ajuns sub apă, mai târziu s'a înseninat și a urmat timp călduros. Pe la finea lunii Maiu timpul a fost uscat și vântos, și dezvoltarea semănăturilor, cărora vermii le causeră mari stricăciuni, au rămas îndărăt. În zilele prime ale lunii Iunie în multe locuri au fost furtuni cu ploi și grindină, cari au decimat producțiunea, iar în alte locuri ferbințeala tropică a ars plantele și în urmă s'a ivit și rugina. Pe la finea lunii Iunie au domnit orcanе, cari în multe locuri au fost împreunate cu rumperi de nuori și grindină, și astfel temperatura a scădut în mod simțitor. Din aceste cauze semănăturile s'au dezvoltat cu anevoe; în Iunie secerișul nu s'a putut începe nici într'un loc, în prima săptămână a lunii Iulie însă s'au pornit ploii mari, cari au împedecat secerișul, care s'a putut sfinși numai în a doua jumătate a acelei luni.

Această umblare a timpului în 1901 a ținut lumea în cea mai mare nesiguranță, din primăvară până la seceriș, și — în mod ne mai pomenit — recolta nu s'a putut estima nici cu 6 săptămâni înainte de seceriș pe baza rapoartelor intrate la ministerul de agricultură. Dar evaluarea sigură a recoltei nu s'a putut face nici după treeratul de probă, care a dat rezultate foarte contradictorii și diferite, astfel că *resultatul faptic al secerișului din an. agricol 1900/1901* s'a putut publica numai înspre toamnă, și în asemănare cu anul agricol precedent se prezintă astfel:

	1900/1901	1899/1900
	măși metricе	
grâu	34.798,900	38.434,171
secară	11.556,600	11.128,120
orz	10.583,700	11.700,828
ovės	9.752,382	10.297,738

Astfel recolta grăului în 1901 a fost cu 3.635,000, a orzului cu 1.147,100 și a ovėsului cu 545,400 măși metricе mai mică decât cea din 1900, numai secara a dat un plus de 428,500 m. m. Scăderea recoltei grăului, orzului și ovėsului — cu toate-că prețul lor s'a ridicat — arată o diferență de *vr'o 70 milioane coroane*, sau recolta agricolă a an. 1901 este cu 70 mil. cor. mai mică decât cea a an. 1900. În ce privește *cualitatea*, orzul indeosebi a fost slab, iar orz frumos pentru export foarte puțin, din această cauză

exportul nostru de orz a decădut, circulațiunea s'a imputinat și prețurile stagnează. Recolta de grâu a fost corespunzătoare în privința cualitativă, cu toate că în singuraticе regiuni, în loc de boabe frumoase roșii, agricultorii au recoltat boabe mărunte, sbircite și brunete.

Fiind-că recolta noastră din 1901 abia a fost mijlocie și recolta universală a lumii încă a rămas cu mult îndărătul celei din anul premergător, agricultorii se așteptau cel puțin la prețuri mai bune. Dar și această speranță abia li s'a implinit, din cauza că America a avut o recoltă excelentă de grâu, Rusia o recoltă bună și Statele balcanice o recoltă satisfăcătoare. Recolta universală de grâu a fost în 1901: 2696 milioane, iar în 1900: 2544 bushel; deci în general a fost un plus insemnat de grâu față de anul precedent, și astfel prețurile nu arată nici chiar acum o tendență mai vedită spre urcare.

De altă parte recolta de *cucuruz* a lumii a fost mult mai slabă decât în anul precedent. Anume numai în America s'au recoltat în 1901: 1960 milioane bushel față de 2592 mil. în 1900. Deci o diferență de 632 mil. bushel în minus. Recolta de cucuruz a Ungariei a fost mijlocie bună. Din aceste împregiurări au putut urma două lucruri: întâi ca America să-și acopere lipsa de cucuruz cu grâu și astfel să-și imputineze exportul, al doilea ca în locul cucuruzului american statele consumente europene să-și acopere o parte a trebuințelor de cucuruz din plusul nostru și astfel cucuruzul nostru să ajungă la prețuri bune. Înainte de sfinșitul anului nici aceste conjuncturi nu s'au realizat; circulația cucuruzului nu a progresat, iar prețurile s'au ameliorat numai puțin; dar în urma pașilor făcuți din partea ministrului de comerț cu deosebire în chestia înlesnirii exportului de cucuruz — dezvoltarea exportului se poate aștepta.

În ce privește *prețul bucatelor* se pot constata următoarele: la începutul anului prețul grăului de cualitatea cea mai bună a balansat între K 7-70—7-90 pro 50 kilograme, la finea lunii Martie s'a ridicat la K 8-20, dar a scădut la 7-80. Cel dintâi grâu nou la 2 Iulie s'a vëndut cu K 7-95. Dela această dată prețul s'a ridicat cu încetul dar în mod constant, și la finea anului prețul cel mai ridicat al grăului s'a notat cu K 9-32½. Cu chipul acesta prețul grăului în 1901 s'a ridicat cu K 1-60. Prețul secării s'a ridicat cu 0-40, al orzului cu K 0-15, al ovėsului cu K 2— și al cucuruzului cu K 0-75 pro 50 kilogr.

Culesul *viilor* din 1901 a fost unul din cele mai bune; recolta a fost evaluată la 2½ milioane hl. În privința cuantitativă unele localități au avut recoltă excelentă, în privința cualitativă recolta din 1901 în general se poate înșira între cele bune. Prețurile mari cerute de producători au spăriat pe cumpărătorii externi, consumul interior se restringe numai la trebuințele țilnice, din această cauză cu deosebire vinurile de cualitate mai bună se pot valora numai cu greu și în posesiunea producătorilor se află încă mari pro-

visiuni. Exportul nostru de vin a fost de 83,000 măji m., pe când în an. precedent numai de 47,000 m. m.

Poamele au fost rău primejdite de grindină, ger și furtună; în urma acestora, indeosebi mere și pere pentru piață au fost puține și proviziunile existente au avut prețuri foarte bune. Unele regiuni au avut o recoltă mijlocie de prune.

Recolta *cartofilor* a fost mijlocie. În unele regiuni s'au stricat de ploii.

Producțiunea de *tutun* a fost mijlocie.

Păstăioasele încă au dat o recoltă mijlocie.

Cânepa și inul au dat o recoltă slabă.

Napi de zăhar s'au produs foarte mulți în 1901, teritorul cultivat cu napi s'a mărit și, fiindcă fabricile de zăhar stau sub presiunea unei supraproducțiuni, este luată în prospect reducerea cultivei napilor de zăhar și scăderea prețurilor.

Plante de nutreț s'au produs în deajuns.

Prăsierea animalelor nu s'a luptat cu piedeci mai esențiale; ciurma porcilor se poate privi aproape ca stinsă, morburii în vitele cornute au obvenit numai în mod sporadic.

+

Trust și Cartel.

(De Profesorul Dr. M. Haashofer).

⊙ Deși suntem obicinuiți cu întreprinderile gigantice ce nu numai că se plănuiesc, ci se și realizează pe teren economic și tehnic, — totuși Europa îmbătrânită a fost din nou surprinsă, când înainte cu un an străbătuse din Statele-Unite vestea, că acolo s'a fondat o asociațiune gigantică de industriași de oțel „*United-States Steel Corporation*”.

Acest „*trust de oțel*” nu este prima formațiune de felul acesta, care și-a luat nașterea pe terenul de speculațiune înfierbântat al Americii. Fabricile de zăhar din America încă de mult s'au aliat în astfel de trusturi, tot asemenea povarile de Whiskey, fabricile de oțel și sirmă, precum și alte multe soiuri de industrii. Și când toate aceste societăți au fost întrecute (surcuate) prin puternicele *Standard-Oil-Company* ale lui Rockefeller, spiritul de întreprindere al Americanilor a născocit lucruri și mai colosale; până când în fine trustul de oțel, cu vocea sa sguđuitoare a pătruns în veacul tinăr: „Al meu este monopolul pentru oțelul și ferul din lumea jumătate”!

O asociațiune cu o putere de capital atât de colosală este o amenințare pentru întreaga industrie universală. Trustul de oțel urmărește, fără 'ndoială, scopul de a suprima industria de fer europeană dintr'un șir de debușeuri, pe cari și le-a cucerit în cursul anilor. Tot mai tare se extinde trustul care, conform comunicatelor unor diare comerciale, la 1 Aprilie 1901 ajunsese la un capital de 1100 milioane dolari. Acest trust cumpără fabrici, pentru ca să le permute la centrele industriale.

Spiritul de speculă american însă n'a devenit perplex prin faptul, că s'a întemeiat trustul de oțel. La moment au ieșit la iveală nouă întreprinderi de concurență, precum: fabrici de șine de oțel, de cercuri de oțel, oțel de instrumente, fabrici pentru confecționarea podurilor de fer, pentru tinichea și sirmă, — într'o măsură până acuma încă necunoscută. Dar după cum au început să se desvoalte lucrurile, se

crede că întreprinderile mai mari existente se vor lili de a înghiți fabricile de concurență, pentru-ca să-și asigure monopolul asupra unui teren cât se poate de mare.

Aceste asociațiuni de întreprindători —, pe cari, deja de 30 ani, le vedem ieșind la iveală sub numirea de *Cartel* (în Germania), *Trust* (în Nord-America), *Syndicat*, și pe cari le vedem că se extind și devin tot mai puternice. — sunt tot atâtea aparițiuni importante și de mare valoare, pe cari le-a putut produce numai viața culturală a erei noastre. Pentru industria mare modernă au aceeași importanță, cum o aveau în veacul trecut breslele și celelalte corporațiuni pentru meseriile mărunte, dar sunt înzestrate cu alte trăsături caracteristice mai moderne, mai gigantice.

Convențiunile și breslele de întreprindători se ivesc ca aparițiuni singuraticice încă în istoria economică din timpuri vechi. În timpurile acelea însă erau comercianții aceia, cari creau din când în când atari bresle, spre exemplu cum erau prin evul mediu ligile hanseatice germăne, cari ajunseseră la o importanță istorică. Unele dintre scopurile și mijloacele breslelor se aseamănă mult cu asociațiunea de întreprindători de astăzi: o anumită restrângere a producțiunii și regularea prețurilor. Dar la nici un cas să nu credem, că doară asociațiunile întreprindătorilor de astăzi ar sta în oare-care nex cu breslele; măestrul acestora n'a fost istoria economică, ci nevoia neapărată a timpului de față.

Asociațiunile moderne ale întreprindătorilor s'au desvoltat pe terenul luptei infocate a concurenței.

De când prin pătrunderea mașinei de abur în fabricațiune, exploatarea industrială în cei mai mulți rami ai sei a devenit exploatare en gros; de când se prelucrează sumedenie de materii brute străine și produsele indigene se exportează în străinătate; de când singuraticice cercuri industriale lucrează pe seama lumii întregi — emulațiunea producătorilor a luat cu totul altă înfașoare, de cum era în veacurile breslelor. Atunci era vorba numai de o concurență locală, până când concurența industriei mari de astăzi se extinde preste mai multe piețe în parte chiar preste piața universală. Și astfel concurența a devenit cu mult mai aprigă, fiind-că se luptă cu arme cu mult mai superioare: cu mase de capitaluri colosale, cu un credit desvoltat cum mai 'nainte nici că se puté închipui, și cu ajutorul mijloacelor gigantice de transport.

Este deci prea natural, că asociațiunile de întreprindători nu și-au luat nașterea deja în primele decenii de desvoltare ale industriei mari, ci numai ceva mai târziu. În acele prime decenii se năsuiau singuraticicele întreprinderi numai a produce cât se poate mai mult și mai iute, a'și reduce speșele de fabricațiune și a'și lărđi debușeurile. Admisibilitatea din partea consumenților era nemărginită față de ori-ce ram nou de industrie mică, avansat la rang de industrie mare.

Numai după ce s'a văđut, că se poate produce și prea mult, că pentru o producțiune în dimensiuni crescēnde este cu mult mai greu a afla debușeul potrivit, că industria mare poate fi atinsă de deprecieri și că se pot ivi stagnațiuni în desfacerea produselor, și că aceste calamități pot deveni cu atât mai mari, cu cât debușeurile cu puterile lor de consumațiune sunt mai îndepărtate și mai necunoscute: numai atunci au ajuns a cunoasce pericolele unei concurențe prea desfrānate. Și este prea firesc, că această convingere s'a ivit pe diferitele terene industriale și în diferiții rami industriali la periode neegale. O urmare a ace-

stei convingeri a fost, că întreprinzătorii mari s'au născut a pune stavilă unei diminuări a prețurilor, fixând între olaltă prețurile minimale și astfel regulând în comun producțiunea și piața ca să împedescă oscilațiunile periculoase ale prețurilor.

Deja înainte de veacul al nouespredecelea vedem astfel de năsuințe, deși singuraticice, la exploatarea de mine; casuri cari s'au ivit chiar și în prima jumătate a veacului al nouespredecelea, — ca urmare a crizei economice din țările continentale dela anul 1873.

Asociațiile pe terenul industriei mari se desvoltă acum cu pași repezi: în America dela breslele destrămate (așa numitele *Pools*) se trece la trusturile mai solide, în țările europene dela convențiunile pasagere — la „cartel“-ele mai solid încheiate. Intre aceste se află și de celea mai comune, cari restring pre membrii numai în singuraticice direcțiuni; până când cartelele de ordine mai înaltă represintă o anumită organizațiune pentru producțiune și desfacere de produse, ba prescrie chiar și împărțirea beneficiului.

Chiar și asociațiunile adevăraților producători le vom deosebi de așa numitele „*Ring*“, „*Cocuss*“ sau „*Schwänzen*“, înființate prin speculanți numai pentru anumite conjuncturi, cu intențiunea, ca prin cumpărarea și reținerea mărfurilor să exagereze prețurile, sau ca prin inundarea pieței să apese prețurile. Acestea sunt numai nise excescente și abnormități ale spiritului de întreprindere.

Precum toate organizațiunile și corporațiunile administrative sunt plăsmuiri, ce se formează treptat, de probă, și trez dela o formațiune mai dubie, mai oscilantă, la formațiune din ce în ce mai solidă, — asemenea se întâmplă și cu desvoltarea asociațiunilor de întreprinzători. Se începe întâiu cu simple invoieli referitoare la obiecte a căror regulare comună este de cel mai mare interes pentru toți concurenții: invoieli referitoare la acordarea de credit, condițiunile de plată și altele. Mai adânc tăietoare pentru mersul afacerilor sunt însă invoielile cu privire la formațiunea prețului: a prețului maximal ce se plătesce pentru materiile brute și a prețului minimal ce se poate pretinde pentru produse. Prin aceasta s'a făcut începutul de reglementare a pieții. Acum mai urmează compunerea de contracte în scris, a căror respectare și-o asigură asociațiunea, prin promisiuni de parolă, sau prin depunerea de cambii din partea membrilor drept cautiune pentru eventualele pedepse convenționale, ce ar fi de incasat.

Un alt pas, pentru scopul de a ține asociațiunea mai strins la olaltă, zace într'aceea, că piața se împarte după bariere neutre sau geometrice, astfel că singuraticelor întreprinderi cartelate li se defig anumiți rami de afaceri, sau chiar și anumite locuri de debușeu, nefiindu-le permis a se ocupa cu alți rami de afaceri și nici de a și desface marfa în alte locuri decât cele fixate. Însă, pentru-ca asociațiunea cartelată să și păstreze debușeul comun, se ia dispozițiunea că singuraticului întreprinzător, la care se face vre-o comandă, pe care în urma împărțirii de afaceri nu i i-ar fi permis s'o execute, — i-se dă dreptul de a primi comanda, dar trebuie s'o predee în lucrare celui ce i-se cuvine amăsurat stipulațiunilor de cartel. Demersul unitar al întreprinderilor asociate la submisiuni, pentru împedecarea concurenței reciproce, — încă este un scop al cartelelor. Afară de acestea se mai fac invoieli stricte cu privire la dimensiunea producțiunii din partea fie-cărei fabrici (pe basa producțiunii sale de până aci și a capacității tehnice de prestațiune). Această restricțiune se extinde sau numai asupra

producțiunii destinate pentru piețele indigene, sau asupra întregii producțiuni. Adese-ori se mai clausulează cu condițiunea, că pentru o producțiune mai mică se plătesce singuraticelor fabrici un premiu, iar pentru o producțiune mai mare se încassează dela acestea pedepse.

Astfel legăturile cartelelor devin tot mai strinse, mai încordate. În fine se porcede la vinđarea tuturor productelor aparținătoare fabricilor cartelate printr'un stabiliment central, care poate avé forma de o simplă agentură, sau a unei societăți pe acțiuni anume fundată. În decursul acestor proceduri nu arare-ori se cumpără singuraticice fabrici dintre cele cartelate, pentru-ca să le sisteze, mărească sau să le transformeze.

Resultatul final este progresul regulat, din asociațiuni mai destrămate devenind din ce în ce mai solide. După-cum statul în decursul desvoltării de mai multe veacuri este condus de intențiunea de a corespunde tot mai mult scopurilor omenesci și condițiunilor de traiu, nizuindu-se a lua forme tot mai acomodade pentru ajungerea acestor scopuri, — tocmai așa se întâmplă și cu cartelele. La formațiunea cartelelor însă progresul și consolidarea urmează cu mult mai rapid, decât la formațiunea corporațiunilor politice. Se deosebesc cartelele și prin împregiurarea, că ele adese-ori se prăbușesc și iarăși se pot forma din nou, până când își află o formă mai acomodată scopului și împrejurărilor, cari însă desigur nici în formațiunea aceasta nu rămân stabile.

Cu cât scopurile acestor fel de asociațiuni câștigă în importanță și extensiune, cu atât mai virtos se impune o anumită conducere a cartelului. Chemarea acesteia este în primul loc stipularea singuraticelor puncte contractuale, ameliorarea lor și apoi observarea mersului de afaceri al industriilor cartelate, și cu deosebire controlarea observării stricte a cartelului din partea singuraticilor membri. Supravegherea poate să se extindă și asupra conducerii interne a fie-cărui membru al cartelului.

Dela conducerea cartelului se pretinde o deosebită capacitate comercială și tehnică, fiind-că n'are numai datorința de a observa regulamentele cartelului ci și datorința de a propune eventualele modificări amăsurat transformării tirgului și progreselor tehnice, precum și aplanarea divergențelor de interese între participanți.

(Un al doilea articol urmează).

JURISDICȚIUNE.

Decisiuni curiale.

Responsabilitatea direcțiunii la subscrierea acțiunilor. Dacă în scopul urcării capitalului social, direcțiunea societății pe acțiuni a lansat un apel (prospect) pentru subscrierea acțiunilor, atunci pentru faptul acesta, membrii direcțiunii devin numai în acel cas personal responsabili, când subscriitorii acțiunilor au fost seduși la subscriere prin enunțațiuni neadeverate și când, deși subscrițiunea nu a succes, sumele plătite de subscriitori totuși s'au folosit pentru scopurile societății, dela care nu s'a mai putut incassa.

(Curia reg. Nr. 1329/1901).

*

Subscrierea acțiunilor. Dispozițiunea §. 151 a L. C., relativă la plata celor 10% din valoarea nominală a acțiunilor, se referă la subscrierea acțiunilor

originale emise la fondarea societății pe acțiuni. Deci nu poate fi aplicată atunci, când declarațiunea obligatoare se face sub durata societății și se referă la subscrierea acțiunilor noue, ce sunt a se emite în scopul urcării capitalului social.

(Curia reg. Nr. 1396/1900).

LEGISLAȚIUNE.

La noua lege de comasare. Legea de comasare este pe cale de a se înlocui cu o altă lege nouă. Pentru-ca aceasta să ese cât mai perfectă, ministrul de agricultură a adresat autorităților municipale și tuturor reuniunilor agricole din țară o circulară, în care le recearcă să-și deie părerea, și anume pe baza următorului chestionar:

1. Fiind-că în sensul dispozițiilor în vigoare comasarea se face numai pe teritoriul unei comune, și de regulă pe întreg teritoriul comunei (numai în cazuri excepționale și mai cu samă numai în părțile ardelenale ale țării și în unele regiuni învecinate se poate comasa o parte a hotarului comunal), să se conceadă și comasarea unui teritor ce zace afară de hotarul comunei sau și numai o parte a hotarului comunei?

2. Dacă se va concede și comasarea unui teritor ce cade peste granițele hotarului unei comune, cari să fie condițiile concesiunii pentru o astfel de comasare? Teritoriile comunale streine, închise prin hotarul de comasat, adecă enclavele, și limbile de pământ ale hotarilor streine, cari se întind în hotarul de comasat, să se facă neapărat obiect al comasării și să se poată rotunzi în noul teritor comunal?

3. Să se conceadă o comasare restrinsă numai la o parte de hotar, și mai cu samă din punctul de vedere demarcării sigure și regulate a granițelor de hotar ale teritoriului respectiv, și anume în ce condițiuni?

4. Cari teritorii se pot subtrage sau exchide dela comasare? Pe lângă ce condiții poate cere proprietarul comasarea teritoriilor exchise? La cari teritorii se cere învoirea proprietarilor?

5. Afară de proprietarii respectivi, ce fel de organ public comunal, sau al altei autorități, ori apoi agricol, să fie îndreptățit a face propunere cu privire la comasare? Este necesar ca la aceasta propunere să se acludă și un astfel de proiect, din care să se poată judeca necesitatea economică a organizării posesiunii ce se plănuiesc?

6. La rugarea a câți proprietari să se deie loc comasării? E bine ca acest număr să se decidă după măsura teritoriului de pământ, sau după venitul curat catastral, sau după numărul proprietarilor, ori apoi combinând aceste baze de calcul? Cu cale e, că proprietarii, cari se rețin dela votizare, să se privească ca și când ar fi votat contra punerii în mișcare a comasării?

7. Fi-va oare necesar la punerea la cale a comasării ca, peste votul numărului prescris al proprietarilor respectivi, aceea să se recomande prin o opinie dată de un oare-care organ agricol și anume pe baza folosului general ce se poate aștepta din comasare, combinând și speșele de lipsă în acest scop, — sau baremi acel organ să fie ascultat?

8. Să se deie loc regulării generale a cutărui teritor agricol și atunci, când aceea are de scop numai ameliorarea rețelei drumurilor de hotar, sau rectificarea

corespunđătoare a formei desavantagioase din punct de vedere economic a părților de hotar, fără de a imputina însă prin noua împărțire a teritorului numărul părților de hotar existente?

9. Cu scop e a asigura în lege, că acolo, unde nu e pășune comună, cu ocașiunea comasării să se separeze pășune comună corespuđătoare în interesul prășirei vitelor?

10. E de a se face obligatorie cu ocașiunea comasării îngrijirea de arii pentru treerat în scopul asigurării contra focului, și în ce mod?

11. Imobiliile din masa de comasare să se poată egala numai prin imobilii sau și cu bani, și în cazul din urmă cine va trebui să plătească banii?

12. În care anotimp să se execute comasarea și transpunerea noiei competențe? În ce fel să se aplaneze chestiile de drept între proprietarul de până acum și între noul proprietar în privința muncii agricole deja efectuate și a celorlalte investițiuni?

13. Ce influință să se conceadă proprietarilor la singuratecele părți de operațiune și cum să-și valideze hotăririle? Este cu scop să-și aleagă din sinul lor un comitet pentru conducerea chestiilor de comasare și ca presidentul acestui comitet să fie numit de autoritatea publică din șirul bărbaților de specialitate pe terenul economic?

14. Procedura oficială să-și aparțină tot judecătoreiei, sau să se încredințeze altei autorități și anume căreia?

15. Un teritor deja comasat între ce împregiurări și la ce interval de timp să se poată din nou comasa în mod forțat?

16. Ce alte puncte de vedere și dorințe trebuie să se mai iee în considerare la redactarea noiei legi de comasare?

Chestia aceasta este de o importanță capitală și pentru noi; de aceea toți cari au experiențe pe acest teren ar trebui să le comunice reuniunilor noastre agricole și ele să le comunice apoi locurilor competente.

Încât scim Reuniunea noastră agricolă din Sibiu, pentruca să poată redacta un operat cât mai complet și mai adecuat împregiurărilor noastre, a cerut și opiniunea unui inginer de comasare român cu multe experiențe pe terenul comasărilor.

AFACERI DE DARE.

Venitul după hărtii de valoare scutite de dare. Ministrul de finanțe a publicat cu privire la hărtiile de valoare scutite de dare, aflătoare în posesiunea întreprinderilor și societăților obligate la dare de seamă publică și emise pe baza art. de lege XXXII din 1897, următoarea ordinațiune:

Prin ordinațiunea Nr. 36,026 ex 1896 a fost regulată chestiunea, că la măsurarea dării cum sunt a se considera veniturile de interese după hărtiile de valoare scutite de dare ale întreprinderilor și societăților obligate la dare de seamă publică. În alineea 7 și 8 a acestei ordinațiuni au fost indicate hărtiile de valoare, ale căror interese se pot adauge la speșele întreprinderii, resp. se pot detrage din venitul brut.

Prin § 22 al art. de lege XXXII ex 1897 și § 74 al art. de lege XXVII ex 1898, au fost scutite de dare și interesele hărtiilor de valoare emise pe baza acestor legi.

Observând că la unele direcțiuni financiare favorurile acordate prin lege hărtiilor de valoare mai

pe urmă amintite nu se aplică corect, decretez prin aceasta, că scutirea de dare asigurată prin § 22 al art. de lege XXXII ex 1897 și § 74 al art. de lege XXIII ex 1898 are drept consecvență, că după interesele din chestiune nu este a se plăti darea prescrișă din partea întreprinderilor și societăților obligate la dare de seamă publică, ci acele interese formează poziții, cari sunt a se detrage din venitul brut, resp. cari sunt a se adăuga la speșele de administrațiune.

Urmează aceasta din dispozițiunea cuprinsă în § 3 al art. de lege XXIV ex 1875, în sensul căreia interesele obligațiunilor de stat, obligațiunilor cu prioritate și ale capitalurilor asigurate prin ipotecă, suse la dare de interese ori scutite prin legi speciale, sunt a se detrage din venitul brut, fiind acelea deja suse odată la dare ori scutite, de alte cuvinte cad în toată privința sub dispozițiunea legii despre darea de interese și rente, și prin urmare la calcularea venitului supus la dare sunt a se omite.

Indrum deci direcțiunile financiare r. u. a urma la stabilirea dării întreprinderilor și societăților obligate la dare de seamă publică în conformitate cu principiile de sus.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 30 Ianuarie 1902.

⊙ Banca Angliei, la 24 curent, și-a redus etalonul la $3\frac{1}{2}$ procente, părăsind astfel etalonul de 4 procente, care a fost în vigoare deja din Octombrie anul trecut. Institutul din City a făcut acest pas în urma rezervei de tot întârzie și în urma împrejurării că în tirgul liber se oferău în permanență bani cu $2\frac{7}{8}$ procente. Pentru relațiunea tirgurilor monetare internaționale este caracteristică împrejurarea, că în ultimele zile se căutau pe piața Londonului cambii de escomtat pe seama pietelor germăne, până când în anul trecut datoră Germaniei în London era încă de de tot însemnată. — Constelațiunea tirgului de devise în Londra este de tot favorabilă. Tirgul monetar englezesc face pași progresivi spre o situațiune normală, care a fost intreruptă cu deosebire în Ianuarie a celor doi ani precedenți, și anume la începutul anului 1901 scontul Băncii era de 5 procente, iar în primele zile ale anului 1900 chiar 6 procente.

După cum vedem deci, atât Banca Germană, cât și cea engleză și-au redus scontul. Acest pas se aștepta și din partea Băncii Austro-Ungare, cu atât mai virtos că reducerea se făcuse pendentă de pasul ce-l va face Banca din London. Cu toate acestea însă consiliul general al Băncii Austro-Ungare în ședința din 24 curent nu s'a rezolvat încă la reducerea etalonului, deși abundența abnormală de bani este permanentă; nu este însă exchisă posibilitatea, că în ședința plenară dela începutul lui Februarie se va decide și reducerea scontului la $3\frac{1}{2}$ procente, cu atât mai virtos că accepte prime se primesc în scont privat cu $2\frac{3}{4}$ procente.

În urma abundenței mari de numărare și în urma continuei reduceri a etaloanelor oficiale, se vîd silite și instituttele fruntașe din capitală de a relua firul reducerii de dobândă la depozite. Directorii instituttelor de depozite fruntașe din Budapesta s'au și sfătuit deja în chestiunea aceasta și au decis, că îndată-ce institutul de emisiune va scădea etalonul la $3\frac{1}{2}$ procente, încă vor reduce dobânda după tot soiul de depozite. Băncile din Viena încă au intențiunea de

ași regula dobânda la depozite amăsurat situațiunii tirgului monetar. Băncile vieneze reprezentate în Giro și Kassenverein au și cădut de acord în chestiunea dobândii în sensul că: îndată ce Banca de emisiune va reduce scontul cu $\frac{1}{2}$ procent, — vor scădea și ele dobânda pentru toți ramii de operațiuni curente.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

Asociațiunea de economii și ajutor în Ghiroc și-a convocat adunarea generală (a IV-a) pe 12 Februarie 1902 n., când între altele va fi a se alege și direcțiunea pe un period de 3 ani și comitetul de supraveghiare pe un an. Bilanțul pe 1901 se încheie cu un *profit net* de K 894.— față de K 488.— în 1900; *Escomptul*, unicul ram de afaceri, a crescut cu K 3441.— și presintă starea de K 11.529.— Activele totale fac K 11.783.—. Capitalul social s'a sporit dela K 7373 la K 9574.— și *fondul de rezervă* dela K 577.— la K 1035.—. *Depozitele spre fructificare* arată o mică *creștere*, dar sunt și în anul acesta de tot neînsemnate, numai de K 279.62.

Expresiunile neusitate: „scrisuale și penale“, excepționate de noi în anii trecuți, de astădată nu mai ocură în bilanț.

*

„Bocșana“ institut de credit și economii, soc. pe acțiuni în Bocșa mont. Bilanțul acestui institut pro 1901. publicat între inserțiunile numărului nostru ultim, arată față de anul 1900 următoarele schimbări mai însemnate: *Escomptul*, principalul ram de operațiune s'a redus cu circa K 10,000.—, în schimb însă s'au urcat *Imprumuturile ipotecare* dela K 29.108.— la K 33.974.—, iar *Creditele camb. cu acop. ipot.* cu K 20,852.— (starea K 61,153.—). Totalul activelor este *mai mare* decât în 1900 cu K 11,086 (starea K 343.058.—).

Dintre pasive au crescut *Depozitele spre fructificare* dela K 158,872.— la K 185,600.—, va să dică cu K 26.728.— și *Reservele* cu aproape K 5000.— (starea K 23,290.—); *Reescomptul* din contră s'a redus la K 18,115.— cu K 10,633.—; asemenea arată o *decreștere* de preste K 907.— *profitul net*, care se cifrează cu K 12,174.—; venitul brut de K 34,673.— este *mai mare* decât în 1900 cu K 833.—.

Efecte până acum institutul acesta nu și-a procurat, sperăm însă că va face aceasta în timp apropiat, justificând în modul acesta și mai mult încrederea de care se bucură la deponenții sei.

*

„Chioreana“ institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Șomcuta mare, își publică primul bilanț pe timpul dela 4 Martie 1901 — 31 Decembrie 1901, care se încheie cu un *profit net* de K 2885.67. Bilanțul conține următoarele poziții mai principale: Cambii de bancă K 47,629.—. Cambii cu acop. ipotecară K 44,445.—, Credite ipotecare K 24,047.—, Credite de cont-curent K 6048.—, Debitori K 1124.— Totalul activelor se urcă la K 148.179.—.

Din capitalul social fixat cu K 100,000 — au încurs până la finea anului 1901 K 79,342.—. Depozitele spre fructificare se presintă cu K 27,254.—, iar *Reescomptul* cu K 15,155.—. Venitul brut a fost de K 8272.68.

*

„Corvineana“ institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Hunedoara, își va ține adunarea ge-

nerală (a VI-a) la 2 Martie 1902 n. Intre. obiectele puse la ordinea zilei sunt și următoarele: alegerea directorului și cassarului pe un period de 3 ani; alegerea a doi membrii în direcțiune, anume în locul membrului sortat *Simion Chirca* și la locul vacant dela adunarea generală trecută, și alegerea presidentului adunării generale pe 3 ani.

Acțiunile, ev. dovețile de plenipotență, sunt a se depune la cassa societății până cel mult la 1 Martie n. 1902.

*

„Cugierana“ institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Cugir (Kudzsir, cottul Hunedoarei). Sub firma aceasta s'a fundat un nou institut de bani românești cu capital social de K 50,000— împărțit în 500 acțiuni à K 100—. Direcțiunea se compune din dnii: Procopiu Herlea, I. Ștefănescu, Constantin Olariu, Petru Ștefănescu, Nicolae Olariu, Ioan Baluțiu, George Berian sen., Ioan Herlea lui Niculae, Demian Bria, Avram Oltean și Ioan Lupuț.

*

„Economul“ institut de credit și economii, soc. pe acțiuni în Cluș își va ține a XVI adunare generală conform convocării, ce o publicăm între inserțiuni, la 21 Februar 1902. Bilanțul pe 1901 arată față de cel pe 1900 la *Escompt* o *creștere* de K 167,258—, la *Imprumuturi ipot.* din contră o *reducere* de K 85,231—, dovadă că direcțiunea acestui institut continuă în niștința sa de a crea la active valori mai mobile, spre care scop dă o estindere mai mare *Escomptului*. O *creștere* de K 10,368— se remarcă și la *Debitori*, pe când poziția *Edificiul institutului și realități de vânzare* este aproape neschimbată. Activele s'au sporit față de 1900 cu aproape K 100,000— și reprezintă K 1,553,709—.

Efecte publice în 1901 nu s'au procurat, astfel că poziția aceasta figurează în bilanț tot cu neînsemnata sumă de K 7090—.

Dintre pasive se remarcă o *creștere* de K 10,557— la *Fondul de rezervă* (inclusive *Fondul filantropic* de K 6115— și *Fondul Bohățel* de K 1200—). *Fondul de pensiuine* încă s'a sporit cu K 2582— la K 30,284— iar *Depozitele de fructificare* s'au urcat dela K 947,380— la K 968,344—. Ca o consecuență a *creșterii Escomptului* este a se considera și *creșterea Reescomptului* cu K 61,798— la K 198,050—. *Profitul net* de K 32,539— este mai mare decât în 1900 cu K 2480—.

Proiectul direcțiunii pentru distribuirea profitului net se află între inserțiunile numărului present.

*

„Grănițerul“ institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în H. Dobra. Convocarea adunării generale și bilanțul pro 1901 al acestui institut le publicăm între inserțiunile numărului de față. În comparațiune cu bilanțul precedent, bilanțul pro 1901 arată, că a *creșcut* ramul principal de afaceri, *Escomptul*, cu circa K 60,000— la K 225,391— și *Cambiile cu acop. ipot.* cu K 1690— la K 3430—; *Imprum. pe obligațiuni* sunt aproape neschimbate. Totalul activelor este mai mare decât în 1900 cu K 58,219— (starea K 236,423—).

Ce privesce pasivele au *creșcut*: *Reservele* cu K 2452—; *Depozitele spre fructificare* cu K 33,383— la K 97,017— iar *Reescomptul* cu aproape K 20,000—. *Fondul de pensiuine* creat anul trecut cu K 108— a *creșcut* până la finea anului 1901 la suma de K 1298 99. *Profitul net* de K 9,093— este cu K 775— mai mare decât în 1900, iar *venitul brut* a *creșcut* dela K 16,966— la K 26,017—.

De crearea unei rezerve de efecte credem că se va îngriji direcțiunea acestui institut de aci înainte.

*

„Jebcleana“ reuniune de păstrare și anticipare, ca societate în *Jebel*. Bilanțul acestui institut pe al V an de gestiune arată, că unicul ram de afaceri, *Escomptul*, a *creșcut* față de 1900 cu K 17,389— (starea K 76,895—), cam cu aceiași sumă au *creșcut* și activele, cari se cifrează cu K 77,405—.

Capitalul social s'a sporit dela K 35,188— la K 40,494—. *Depozitele spre fructificare* cu K 7926— (starea K 18,026—); *Reservele* cu K 435— la K 3584—. *Reescomptul* încă arată o *creștere* de K 2280— (starea K 8440—). *Profitul brut* de K 8992— este cu K 2242— mai mare decât în 1900, iar *profitul net* mai mare cu K 1582— (starea K 5937—).

Adunarea generală convocată pe 23 Februar 1902 va avé să decidă și asupra prolongirii societății pe încă 2 ani.

Cu finea anului 1901 numărul membrilor a fost de 105 cu 482 cuote à K 84—.

*

„Mielul“ cassă de împrumut și păstrare, soc. pe acțiuni în Poiana. Bilanțul acestui institut pe 1901, pe care-l publicăm între inserțiuni, presintă în comparațiune cu 1900 *creștere* în toți ramii de afaceri, cu excepțiunea *Creditelor de cont-curent*, cari s'au redus cu K 2680—; anume s'au sporit: *Escomptul* cu K 12,056—, *Obligațiunile cu caventi* cu K 7411— și *Imprumuturile ipotecare* cu K 9227—. Totalul activelor este aproape cu K 94,000— mai mare decât în 1900 (starea K 370,712—).

Pasivele încă arată *creștere*, și anume *Depozitele spre fructificare* de K 24,236—. *Fondul de rezervă* de K 2339— și *Fondul de zidire* de K 1365—-. *Profitul net* de K 7850— arată față de anul precedent o mică *creștere* de K 564—, iar *venitul brut* este mai mare decât în 1900 cu K 2265—.

Un lucru care ne surprinde la bilanțul acesta este, că *Reescomptul* ocură atât în active cât și în pasive și anume cu una și aceeași sumă, K 65,298 50, ceea-ce la nici un cas nu este corect. *Reescomptul* cum se scie este pasiv și așa este cu totul inexplicabil cum vine aceiași sumă și în active. O lămurire în privința aceasta se impune.

Procurarea de efecte publice — lucru ce până acum s'a întrelăsat — se impune acestui institut cu atât mai mult, cu cât partea proponderantă a activelor este plasată în valori mai greu realizabile: *Imprum. ipotecare* și *oblig. cu caventi*.

*

„Racoțana“, institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Șeica mare își va ține adunarea generală ordinară (a VI-a) la 15 Februarie a. c. n. Intre obiectele puse la ordinea zilei sunt între altele și: alegerea unui membru în direcțiune, alegerea comitetului de supraveghiare pe un period de 3 ani și hotărârile aduse de conferința directorilor de bancă, ținută la 21 Septembrie 1901. Bilanțul pro 1901, pe care-l publicăm între inserțiunile numărului de față, arată în comparațiune cu 1900 la ambele ramuri de operațiune *creștere*, și anume s'au sporit *Escomptul* cu K 10,510— (starea K 49,175—) și *Imprumuturi pe obligațiuni* cu K 11,594— (starea K 75,501—). Activele totale sunt mai mari decât în 1900 cu K 20,000— (starea K 135,593—).

Din capitalul social, emisiunea III, au mai încurs în 1901 K 5556—; *Reserva* a *creșcut* dela K 6575— la K 8122— și s'a creat și un fond de binefaceri, care reprezintă deja K 366—.

au crescut cu K 3574.— la K 25,916.— și *Reescomptul* dela K 23,101.— la K 32,138.— Venitul brut este cam cu K 1000.— mai mare decât în 1900, iar profitul net este aproape staționar de K 5497.—

„*Steaua*“, institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Român-Petre. Din bilanțul acestui institut pe anul de gestiune expirat, publicat în numărul nostru ultim, vedem că — deși înființat numai cu un capital social de K 32,000.— institutul acesta totuși se desvoaltă an de an. Unicul ram de operațiune, *Escomptul*, a crescut față de 1900 cu preste K 34,000.— la K 134,077.—, *Reservele* fac preste K 10,600.— și au crescut față de 1900 cu aproape K 3000.—, un rezultat foarte frumos acesta după o existență de 4 ani. *Depozitele spre fructificare s'au urcat* aproape la dublul celor dela finea anului 1900, și reprezintă suma de K 46,076.—; asemenea a crescut cu K 5148.— *Reescomptul* (starea K 40,978.—). Totalul activelor s'a sporit cu K 32,605.— la K 138,870.—; Venitul brut de K 15,724.— este mai mare decât în 1900 cu K 3331.—, iar profitul net mai mare cu K 1504.— (starea K 7185.— din care K 136,62 transpus din anul precedent).

Propunerea direcțiunii asupra împărțirii profitului curat pro 1901 este următoarea: dividendă și supradividendă acționarilor K 1240.—; fondului de rezervă K 3234.20; tantiema directorului exec. K 167.57; tantiemă membrilor în direcțiune K 335.14; tantiemă comitetului de supraveghiere K 167.57; tantiemă funcționarilor K 223.43. Fond special de rezervă K 200.—. Fond de pensiune K 100.—. Pentru scopuri filantropice K 370.—. Profit transpus K 147.80.

Institut de credit fonciar sēcuesc. Spre a paralisa activitatea „Albinei“ și a institutelor de bani săsesci, cari — dice-se — au inundat întreaga sēcuișe cu împrumuturi ipotecare scumpe, de 6%—8%, comitatul Udvarhely a înaintat cătră guvern o adresă, în care solicitază sprijinul moral și material al aceluia pentru crearea unui „Institut de credit fonciar sēcuesc“. Succes bun!

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 29 Ianuarie 1902.

Grâu de Bănat	prima per 50 kg. vinde	9-70
„ „ Tisa	„ „ „ „ „	9-90
„ „ Pesta	„ „ „ „ „	9-80
„ „ Alba-reg.	„ „ „ „ „	9-80
„ „ Bacica	„ „ „ „ „	9-65
Secară	„ „ 100 „ „	7-90
Orz	„ „ „ „ „	6-20
Ovăș	„ „ „ „ „	7-75
Porumb	„ „ „ „ „	5-10
Rapiță	„ „ „ „ „	—
Untură de porc B.-Pesta	„ „ „ „ „	53.—
Slănină (clisă)	„ „ „ „ „	45-50

Bursa de București.

Cursul din 29 Ianuarie 1902.

Renta amort. 1881 de 5%	vinde Lei	95-75
„ „ internă 4%	„ „	81-50
„ „ externă 4%	„ „	82-25
„ „ 1898 4%	„ „	82-25
Fonciare rurale 5%	„ „	94-75
„ „ „ 4%	„ „	81-75
Seris. fonc. urb. București 5%	„ „	80-75
„ „ „ Iași	„ „	75-25

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 29 Ianuarie 1902.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.	v cor.	p. 100 K
5	Renta unit. Bancnote, Mai, Nov., 16% dare	101-10	100-75
5	„ „ arg. Ian. Iulie. 16% „	101-	100-75
5	Losuri d. a. 1854 à fl. 200.— v. c. 20% „	193-50	194-50
5	„ „ 1860 à fl. 500.— „ 20% „	146-50	148.—
5	„ „ 1860 à fl. 100.— „ 20% „	176-50	177.—
—	„ „ 1864 à fl. 100.— „ 20% „	228-50	229.—
	Datoria publică austriacă.		
4	Renta austr. aur., scut. de dare	120-70	120-75
—	„ „ Cor.	98-90	97-80
3 1/2	„ „ de invest.	88-25	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur. scut. de dare	119-85	120-15
4	„ „ Cor.	96-95	97-50
4 1/2	Impr. C. ferate d. a. 1889, aur, „ „ „	123-35	123-60
4 1/2	„ „ „ 1889, arg. „ „ „	102-40	102-25
4 1/2	„ „ „ 1876, aur. „ „ „	121-25	121.—
4 1/2	„ „ „ ungi. cu premii à 100 fl.	183-25	183-50
4	„ „ p. regul. Tisei sc. de dare	153-75	154.—
4 1/2	Oblig. ung. de regalii	102-25	102-50
3	Impr. p. regul. Porții de fier	85.—	84-25
4	Oblig. rurale croato-slavone	94-50	96.—
4	„ „ ungare	96-10	96-75
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	276-50	—
5	Obl. Soc. Temeș-Bega	95-25	94-75
—	Impr. cu prem. al orașului Viena	406.—	408.—
3	„ „ sərbesci à 100 fr.	83.—	84.—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	103-25	—
—	Impr. bulgar 1889	99-25	97.—
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	95-40	—
3	„ „ „ „ cu premii, 1880	267.—	127-50
4	Banca austro-ungară	100-70	100-70
4	„ „ „ „ „	100-70	100-70
4 1/2	Banca comerc. ung. Pesta	100.—	100.—
4 1/2	Obl. com. ung., Pesta, amort.	103-25	103-50
4	„ „ „ 50 ani	95.—	95.—
4 1/2	„ „ Casei de păstr., cap., Pesta	100.—	—
4 1/2	Inst. de credit fonciar ungar	100-80	101.—
4	„ „ „ „ „	95-50	95-90
5	Banca ipotecară ungară	100.—	100.—
4 1/2	„ „ „ „ „ cu premii	253-25	127-50
4 9/10	Casa de păstrare regnic. Pesta, 50 ani	95-75	96.—
5	Albina, Sibiiu	—	102.—
4 1/2	Cassa de păstrare Sibiiu, em. IV.	99-25	99-25
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiiu, em. IV.	99-25	99-25
	Losuri.		
	Basilica, à fl. 5.—	18-90	19.—
	Credit, à fl. 100.—	406.—	406.—
	Clary, à fl. 40.— v. c.	167.—	—
	Soc. p. Navig. Dunăreană, à 100 fl. v. c.	550.—	—
	Buda, à fl. 40.—	194.—	198.—
	Pálffy, à fl. 40.—	181.—	183.—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10.—	53-75	55-50
	„ „ ungară, à fl. 5.—	29.—	31.—
	Rudolf, à fl. 10.—	95-50	—
	Salm. à fl. 40.— v. c.	236.—	—
	Salzburg, à fl. 20.—	82.—	—
	St. Genois à fl. 40.— v. c.	220.—	—
	Triest, à fl. 100.— v. c.	224.—	—
	„ „ à fl. 50.—	406.—	—
	„Jó sziv“, à fl. 4.—	—	9-75
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-37	11-40
	„ c. reg.	11-35	11-34
	Napoleon'd'or (20 frei sau 8 fl. v. a.)	19-05	19-07
	20 Marce germ. aur	23-51	23-52
	5 ruble rusesci	—	—
	Bilete germ. 100 M.	117-27	117-32
	„ franc. 100 Fr.	95-40	95-46
	Ruble, bilete, 100	253-75	254.—
	Lei românesci, 100	—	95.—

Prețul per bucată

„RACOTANA“, institut de credit și de economii, societate pe acțiuni în Șeica-mare.

ACTIVA.	(Coroane)	Bilanțul cu 31 Decembrie 1901.		(Coroane)	PASIVA.
Cassa în număr	1,277 64			Capital de acțiuni	40,000—
Cambii escomptate	49,175 18			vărsământ din a III-a emisiune	21,592 34
Imprumuturi pe obligațiuni	75,501 50			Fondul de rezervă	8,122 80
Edificiul institutului	6,909 20			Fondul de binefacere	366—
Debitori	2,440—			Depuneri spre fructificare	25,916 20
Mobiliar	324—			Cambii reescomptate	32,138—
10% amortisare	34—	290—		Diversi creditori	113 89
				Dividendă neridicată	110—
				Interese transitoare pe 1902	1,737 29
				Profit curat	5,497—
		135,593 52			135,593 52

DEBIT.	(Coroane)	Contul Profit și Pierdere.		(Coroane)	CREDIT.
Interese: dela depuneri	1,179 79			Interese:	
dela capitalul de acții	1,156 93	2,336 72		dela cambii escomptate	2,981 81
Spese: Salarii	1,500—			dela împrumuturi pe obligațiuni	5,781 06
Marce de prezență	243—			Spese restituibile	339 57
Porto	42 41			Chirie	400—
Diurne	382 78	2,168 19		Provisiuni	1,743 46
Contribuțiune: directă și aruncuri	1,092 01				
10% dela interese de depuneri	117 98	1,209 99			
Amortisare din mobiliar	34—				
Profit curat	5,497—				
		11,245 90			11,245 90

Șeica-mare, la 31 Decembrie 1901.

Racoța m. p.,
director executiv.

Popescu m. p.,
vice-președinte.

Varga m. p.,
membru în direcțiune.

Nartea m. p.,
membru în direcțiune.

Elie Ciuruga m. p.,
comptabil.

Confrontându-se aceste conturi cu registrele principale și auxiliare le-am aflat în deplină regulă.

Șeica-mare, la 21 Ianuarie 1902.

Ittu m. p.

Lissai m. p.

Ioan Dordea m. p.

„GRĂNIȚERUL“,

institut de credit și de economii ca societate pe acțiuni.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii ca societate pe acții „GRĂNIȚERUL“, în virtutea §-ului 15 din statute se invită la a

III-a adunare generală ordinară

ce se va ține în *H-Dobra la 15 Febr. n. a. c. la oarele 10 a. m.*, în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul anual al direcțiunii.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Aprobarea bilanțului și a compturilor încheiate cu finea anului.
4. Distrib. profitului curat realizat cu finea an.
5. Darea absoluturului membrilor în direcțiune și în comitetul de supraveghiere.
6. Inmulțirea capitalului social.
7. Aprobarea normativului pentru fondul de pensiuine al funcționarilor.
8. Modificarea §-ului 31 din statute.
9. Alegerea direcț. conf. §-ului 30 din statute.
10. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere.
11. Eventuale propuneri în sensul §-ului 26 din statute.
12. Alegerea a doi acționari pentru verificarea protocolului adun. gen.

P. T. acționari, cari voesc a participa la adunarea generală să binevoiască a-și depune acțiunile la cassa institutului conform §-lui 16 din statute, cu o zi înainte de adunarea generală.

Din ședința plenară a Direcțiunii ținută la 25 Ianuarie 1902.

Direcțiunea.

„MIELUL“,

cassa de împrumut și păstrare, soc. pe acții în Poiana.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai cassei de împrumut și păstrare „MIELUL“, societate pe acții în Poiana, în virtutea §. 14 din statutele societății se invită la a

X-a adunare generală ordinară

care se va ține în Poiana, la *2 Martie 1902 st. n.*, la 2 oare după amiază în sala cea mare a școlii noaue.

Obiecte:

1. Raportul anual al Direcțiunii.
2. Raportul comitetului de supraveghiere asupra computului anual, al bilanțului încheiat cu 31 Dec. 1901 și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
3. Decisiune asupra bilanțului anual și fixarea dividendelor în sensul §. 45 din statute.
4. Votarea regulamentului intern.
5. Fixarea marcelor de prezență.
6. Alegerea alor 3 membri în direcțiune.
7. Alegerea comitetului de supraveghiere.
8. Eventuale propuneri din partea direcțiunii.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la dispozițiunea §. 16 din statute în sensul căreia la adunare pot participa numai acei acționari, cari sunt trecuți cu 6 luni mai înainte ca acționari în registrul acționarilor și cari înainte de deschiderea ședinței au depus pe lângă revers la cassa societății acțiunile scrise pe numele lor, respective pe al acelorora, pe care-i reprezintă împreună cu dovețile de plenipotență.

Acțiunile și eventualele documente de plenipotență sunt a se depune la cassa societății cel mult până la 2 Martie 1902 st. n. 1 oară p. m.

Poiana, 24 Ianuarie 1902.

Direcțiunea.

„GRĂNITERUL“, institut de credit și de economii ca societate pe acții în H-Dobra.

ACTIVA.	(Coroane)	Bilanțul cu 31 Decembrie 1901.	(Coroane)	PASIVA.
Cassa în număr		3,113-82		Capital social: 600 acțiuni à 100 K
Imprumuturi pe cambii cu giranți	225,391—			Fondul de rezervă
„ „ „ obligatiuni	3,430—			de pensiune
Interese transitorii restante	159-06			Depuneri spre fructificare
Mobilier	832-07			Cambii reescomptate
amortisare	82-07	750—		Interese transitorii anticipate
Spese de fondare	1355-82			Dividendă neridicată
amortisare	565-20	790-62		Diverse conturi creditoare
Diverse conturi debitoare		52—		Profit curat
		236,423 50		236,423-50
DEBIT.		Contul profit și pierderi.		CREDIT.
Interese după depuneri	3,893-92	Interese dela cambii cu giranți, cu acoperire hipotecară și obligatiuni	20,473-13	
„ „ cambii reescomptate	4,520-02	Provisiuni	5,544—	
„ „ fondul de rezervă	147-42			
Salare	3,013-28			
Chirie, relut de cuartir	1,052-32			
Contribuțiune: directă	2057-34			
arunc comunal	6-4-45			
10% după interesele depunerilor capitalisate	396-80			
competința de timbre	24-38	3,162-97		
Amortisare: din mobilier	82-07			
din spesele de fondare	565-20	647-27		
Marce de prezență	486—			
Profit curat	9,093-93			
		26,017-13		26,017-13

H-Dobra, la 31 Decembrie 1901.

Adam Leșnican m. p., director executiv.

Lazar Vraciu m. p., contabil

Membrii în direcțiune: Simion Dragomir m. p. Toma F. Haneșiu m. p. Iosif Petroviciu m. p. Dr. Laurențiu Petric m. p. Ioan Petroviciu m. p., Iosif Morariu m. p., Iosif Morariu m. p.

Conturile prezente examinându-le și confruntându-le cu cărțile principale și auxiliare le-am aflat purtate în bună ordine.

H-Dobra, la 25 Ianuarie 1902.

Membrii în comitetul de supraveghiere: Romul Anucuța m. p. George Oprean m. p. Nicolae Gostae m. p.

„MIELUL“, cassă de împrumut și păstrare, societate pe acții în Poiana.

ACTIVA.	(Coroane)	Contul Bilanțului.	(Coroane)	PASIVA.
Cassa în număr		6,243-77		Capital social
Credit de Cont-Curent	17,500—			Depuneri spre fructificare
Cambii de bancă	69,025-38			Interese anticipate pro 1902
Imprumuturi pe obligatiuni cu caventi	105,185-75			Reescompt
Imprumuturi hipotecare	105,773-20			Fondul general de rezervă
Reescompt	65,298-50			Fondul de zidire
Mobilier	678-21			Dividende neridicate
după amortisare de 10%	67-82	610-39		Diverse conturi creditoare
Spese de proces anticipate		1,075-68		Profit curat
		370,712-67		370,712-67
DEBIT.		Contul Profit și Pierderi.		CREDIT.
Interese pentru depuneri spre fructificare	9,521-95	Interese:		
„ „ fondul general de rezervă	537-76	dela cambii de bancă	6,309-13	
„ „ fondul de zidire	126-79	„ împrumuturi pe obligatiuni cu caventi	8,228-31	
„ la reescompt	1,554-20	„ împrumuturi hipotecare	7,869-41	
Spese: Spese generale	833-70	„ credit de Cont-Curent	396-24	22,803-09
Salarii	2,300—	Provisiuni	3,057-52	
Marce de prezență	222—			
Timbre	45-87			
Chirie	155—	3,556-57		
Contribuțiune: dare directă	1,258-04			
10% dare după interesele depunerilor	952-31			
diverse aruncuri	434-27	2,644-62		
10% amortisare din mobilier	67-82			
Profit curat	7,850-90			
		25,860-61		25,860-61

Poiana, la 31 Decembrie 1901.

Ilie Dobrota m. p., director executiv.

Ioan Prodan m. p., cassar.

Ilie Georgescu m. p., contabil.

Membrii direcțiunii:

Nicolae Dobrota m. p., președ. direct. Ioan Vlad m. p. Nicolae Păța m. p. Ioan Bosdog m. p. Dumitru Șufană m. p.
Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele societății.

Poiana, la 24 Ianuarie 1902. George Ghișe m. p. Ilie Oprean m. p. Ioan N. Oprean m. p. Ioan Vlad fiu m. p.